

Side og har alle Dage været det, ogsaa fra Provinsynodernes Side dernede — det skal jeg give den højtærede Kirkeminister fuldstændig Ret i. Derfor mener jeg, at naar det har været saaledes, at Jorden ikke kunde afhændes uden Myndighedernes Tilladelse, saa er man fuldt ud paa den rigtige Side, naar man siger, at Menighederne ikke skal have Lov til een Gang for alle at sælge Jorden bort fra Præstegaardene, saaledes at kommende Slægter ingen faste Værdier har til Støtte for deres Kirkeliv. Derfor anser jeg det juridiske Retsgrundlag for Afhændelsen af Præstegaarde heroppe for ogsaa at være rigtigt, naar det drejer sig om Udstykning af Præstegaardsjorder i de sønderjydske Landsdele; et enkelt Menighedsraad skal ikke paa et givet Tidspunkt kunne afhænde Menighedens Præstegaarde een Gang for alle. Hvis Præstegaardsjorderne skal afhændes, saa er det efter min Mening rigtigt, at det kun er Brugsretten, der bliver afhændet, og ikke selve Ejendomsretten til Præstegaardene. Jeg vil gerne dermed have sagt, at naar vi i 1922 gennemførte den Lovgivning, vi fra sønderjydske Side indenfor Venstre og det konservative Folkeparti gik med til, saa var det netop, fordi vi allesammen erkendte, at der var noget i det juridiske Retsgrundlag i Loven af 4. Oktober 1919, som vi kunde godkende.

Det har været en ret fremherskende Mening inden for de to Partier, der har vedtaget det foreliggende Lovforslag i det høje Folketing, og jeg forstod, at det ogsaa var den højtærede Kirkeministers Opfattelse, at Loven af 30. Juni 1922 — det socialdemokratiske Partis Ordfører Hr. J. P. Nielsen gav i Folketinget Udtryk herfor — paalagde Menighederne en *Forpligtelse* til at udstykke Præstegaardsjorderne. Her overfor vil jeg bestemt hævde, at det gør denne Lov ikke. Vi anerkendte gennem Loven af 1922, at skal der afhændes Præstegaardsjorder i de sønderjydske Landsdele, saa har alle medvirkende Faktorer Ret til at sige, at det skal ske paa det Retsgrundlag, hvorpaa Loven af 4. Oktober 1919 bygger. Men vi kan ikke gaa med til at godkende den anden Side af Loven af 4. Oktober 1919, der tager Værdier fra Menighederne for at give dem til Husmændene, thi som social Foranstaltning er denne Lov i Forhold til det Faatal af Husmænd, der kan komme i Betragtning, ganske værdiløs, men den har sin store Betydning for Menighedernes økonomiske Velfærd. Man maa have Lov til at sige, at vel kan Jorderne afhændes, og det kan ske paa det og det Retsgrundlag,

men det kan kun ske paa den Betingelse, at Menighederne beholder den Værdi, som de faar derigennem, at de ikke afhænder Jorderne til en Pris, der ligger under den almindelige Pris for Jord i Handel og Vandel. Det var det, Loven af 1922 hjemlede de sønderjydske Menigheder Ret til: De kunde afhænde Jorderne efter 4. Oktober-Lovens Retsgrundlag, men de havde ikke Spor af Forpligtelse til at gøre det, medmindre de kunde enes med eventuelle Købere om Jordens Pris. Det er dette Grundsynspunkt, som jeg mener, den højtærede Kirkeminister meget vel kunde have fulgt i den Tid, han har siddet som Kirkeminister og haft med de sønderjydske Landsdeles Forhold at gøre. Saa vidt jeg husker, var det netop i en Replik til den nuværende højtærede Kirkeminister, at den daværende Kirkeminister J. C. Christensen under Behandlingen af Loven af 1922 sagde følgende, som jeg med den højtærede Formands Tilladelse skal oplæse:

„Lovforslaget skal jo forstaaes paa den Maade, som det lyder, at der skal være en Lempelse fra Reglerne i Loven af 4. Oktober 1919, fordi Ejendomsforholdet til Præstegaardsjorderne er anderledes i Sønderjylland end i den øvrige Del af Riget. Denne Lempelse gaar jo ud paa, at vedkommende Menighedsrepræsentation skal kunne afhænde Jorden ved frivillig Overenskomst, altsaa ikke ved Vurdering af en Kommission. Men naar man har en Lovbestemmelse om, at Afhændelsen skal ske ved frivillig Overenskomst, kan selvfølgelig det Tilfælde indtræde, at Afhændelsen ikke kan ske, fordi en saadan frivillig Overenskomst ikke kan skaffes til Veje. Naar man ikke kan sælge sin Jord og faa det for den, man vil have, beholder man den. Det er ogsaa en naturlig Følge af Ejendomsforholdet; thi naar man i Sønderjylland har hævdet og opretholdt sin Ejendomsret til Præstegaardsjorderne — jeg vilde ønske, man havde gjort det samme heroppe —, og man er enig om ikke at ville tage den Ret fra dem — og det er i alt Fald de Partier enige om, der har foreslaaet denne Lov —, gaar det ikke an at vedtage Bestemmelser, som gaar ud paa, at man kan tvinge dem af med Jorden mod deres Villie til Priser, som de ikke selv vil gaa ind paa. Vi maa derfor nøjes med det, der kan tilvejebringes gennem frivillige Overenskomster. . . . Saaledes som Lovforslaget foreligger, kan Jorden kun afhændes efter en frivillig Overenskomst; kan en saadan ikke komme i Stand, bliver Jorden ikke afhændet“.

Dette er saa klart og logisk, som det